

Ida Auken's tale ved DAKOFA's konference

Taler

Ida Auken
Miljøminister

Dato

7. november 2011

Sted

Kolding

Ressourceeffektiv affaldshåndtering

Vi har to kriser: en økonomisk krise og en klima- og ressourcekrise. De skal løses sammen.

Lige nu står vi på en brændende platform: Kina sidder på markedet for ressourcer som blandt andet sjældne mineraler og en lang række andre værdifulde og kritiske ressourcer, samtidig med at både ressourceknaphed og -forbrug stiger.

EU's vision for 2020 er at 50 procent af husholdningsaffaldet genanvendes. Vores fælles vision for 2020 skal være endnu mere ambitiøs – og stille mod at deponering stort set ophører og genanvendelsen stiger markant.

Regeringens 50 nye millioner til miljøteknologi på finansloven skal understøtte udviklingen. I skal bidrage med løsninger!

Bedre ressourceforvaltning og affaldsforebyggelse er nogle af nøgleordene.

Affald er ressourcer

Når affaldet genanvendes, skal det gerne blive til produkter af høj kvalitet, som forbrugerne vil købe. Vi skal med andre ord undgå downcycling og ikke forringe kvaliteten af materialerne.

Målet er at recirkulere mange flere af de værdifulde ressourcer, der findes i affaldet.

Som for eksempel når affald af Rockwool i Danmark kan blive indsamlet og genbrugt til ny Rockwool. På samme tid får man en billig råvare, der kan erstatte nye råvarer, og man er fri for at skulle deponere affaldet. Begge dele sparer kloden for udledning af en masse CO₂.

Det er ikke nok kun at overveje energiindholdet i affaldet – der findes mange andre værdifulde og udtømmelige ressourcer, som ikke bør gå til spilde. Eksempelvis metaller og sjældne jordarter som anvendes i mobiltelefoner og pc'er.

Både europæiske og nationale initiativer er nødvendige for at øge ressourceeffektiviteten i Danmark og EU.

Derfor bliver et af de vigtige punkter på dagsordenen for det danske formandskab også at arbejde med Ecodesigndirektivet. Det skal ikke bare begrænse produkternes energiforbrug, men også designe produkterne, så det er lettere at recirkulere ressourcerne.

Ressourceeffektivitet i EU

På EU-niveau ved vi, at:

$\frac{3}{4}$ af EU's påvirkning af miljøet stammer fra fødevarer og drikkevarer, privat transport og boliger.

langt det meste af produkternes miljøpåvirkning bestemmes i designfasen.

Hvordan kommer så vi videre? Et væsentligt skridt er Kommissionens ”Køreplan til et ressourceeffektivt Europa”.

Det overordnede mål: et lavere træk på klodens ressourcer via mere og bedre genanvendelse.

Jeg har valgt et par eksempler – der er mange at vælge imellem:

Det første er flere offentlige grønne indkøb. Her spiller blandt andre kommunerne en rigtig stor rolle.

Vi skal også have affaldshierarkiet mere tydeligt i spil, så det indgår klart i vores regulering på tværs af sektoren – for eksempel ved regler om produkter eller krav

til bygge- og anlægsarbejder.

Det tredje eksempel, som også flugter med det nye regeringsgrundlag, er ønsket om at skatter og afgifter flyttes fra arbejde til miljø og ressourcer. Det skal understøtte grønne jobs og sikre, at der er betaling for både ressourceforbrug og miljøbelastning.

Et nyt 7. miljøhandlingsprogram i EU skal konkretisere køreplanen. Under overskriften ”Greening the economy” skal et langsigtet 10-årigt program bidrage til Europas grønne omstilling af økonomien.

Det skal bygge videre på ressourceeffektivitets-dagsordenen, indsatsen for biodiversitet, vand, klima samt miljø og sundhed, som var hovedindsatsområderne i det 6. miljøhandlingsprogram.

Bæredygtig forvaltning af ressourcer og affald er fortsat et område, der prioriteres højt på europæisk plan.

Dansk ressourcestrategi

Også på den hjemlige bane, er der politisk fokus på ressourcer. Den danske affaldsstrategi 2013-18 bliver en ressourcestrategi.

Ressourcestrategien skal være vores nationale plan for, hvad der skal gøres. Den vil blive fulgt af en plan for, hvordan vi forebygger affald i 2014-19, som skal laves for første gang.

Begge planer skal være klare og prioriterede:

Hvad er vigtigst at nå for Danmark?

Hvad er realistiske, men samtidig ambitiøse målsætninger?

Hvilke midler skal vi have på plads for at nå målene?

Det er spørgsmål, som jeg er sikker på, at branchen har nogle bud på. Jeg håber, I vil være med til at finde løsninger på tværs, der kan gavne både miljø, økonomi og konkurrenceevne. Ikke bare fordi det er bedst, men fordi det er den eneste løsning.

Forebyggelse frem for alt

Det allerbedste vil selvfølgelig være, hvis vi kan undgå at producere affald. Men hvordan gør vi det? Her tager jeg udgangspunkt i, hvad den enkelte kan gøre.

Som forbrugere kan vi købe kvalitetsvarer, bruge tingene mere og længere og reparere dem i stedet for at smide dem ud. Vi kan også købe brugt, sælge, bytte eller forære vores ting væk. På den måde får de et længere liv, og flere får glæde af dem.

Med hensyn til madspild burde det være endnu nemmere. Hvis alle forbrugere

fulgte det enkle råd: ”Køb ikke mere mad, end du har brug for, og brug det mad, du har købt” – ja, så ville der ikke være så meget madspild i vores affaldssække.

Jeg er glad for, at dette budskab er blevet udbredt af mange forskellige aktører i de seneste år. Af både miljømæssige, økonomiske og etiske årsager skal madspildet blive mindre.

Ressourceeffektivitet i hele produktionskæden for fødevarer skal indgå i EU-arbejdet. Det er allerede nævnt i udkastet til køreplanen for ressourceeffektivitet, og det skal også med i det 7. miljøhandlingsprogram.

Partnerskaber for fosfor og shredderaffald

I regeringen lægger vi stor vægt på at få skabt brede samarbejder på tværs af myndigheder, organisationer, virksomheder og private.

På affaldsområdet har vi allerede et par gode eksempler, som viser, hvordan partnerskaber kan fremme teknologiudvikling.

I arbejdet med den miljøteknologiske handlingsplan skal virksomheder og myndigheder sammen skabe de bedste rammer for en fokuseret teknologiudvikling. Myndighederne får samtidig input til en god og bæredygtig regulering.

Det ene eksempel er et partnerskab, der handler om affald fra neddeling af skrot af biler og elektronik, kaldet shredderaffald. Det deponeres i dag. Men her er der både energi og værdifulde materialer som metal og plast at hente.

Et andet eksempel er fosfor i spildevand og slam. Fosfor er en uundværlig plantegødning, som verden kommer til at mangle. Partnerskabet arbejder med at øge fosforudnyttelsen ved at fokusere på udvikling af teknologier og udformning af regler. Målet er, at værdifulde fosforressourcer ikke går tabt.

Grønne afgifter på affald

Som I kan se i regeringsgrundlaget, ønsker vi også, at grønne afgifter og behandlingskrav skal være med til at sikre, at naturens ressourcer bruges mest skånsomt, samtidig med at økonomien kommer i bedring.

Miljøforbedringer og økonomisk vækst er hinandens forudsætninger og ikke fjender.

Hvad kan vi så gøre helt konkret? Det er der mange gode bud på.

De danske afgifter på deponering og forbrænding af affald har virket. De har været en vigtig del af succesen med at få reduceret de deponerede mængder helt ned til 6 procent af de samlede affaldsmængder. Men det kan blive endnu bedre.

Den nye afgift på deponering af farligt affald har betydet, at affaldsproducenter og deponeringsanlæg nu gør sig store anstrengelser for at udnytte ressourcerne endnu bedre og reducere spildet.

Det er altså et eksempel på, at afgifter kan være med til at stimulere en udvikling der sætter fokus på ressourcerne.

Krav til behandling af affald

En anden mulighed er at stille krav til behandlingen af konkrete typer af affald. Men det kan vi kun gøre, når vi har det fulde overblik over de miljømæssige effekter og samtidig kender de samfundsmæssige omkostninger.

Et eksempel er forskellige former for genanvendelse af gipsaffald. Miljøstyrelsen er i øjeblikket ved at afslutte de nødvendige livscyklusanalyser og samfundsøkonomiske vurderinger, der skal til, så politikerne får et solidt beslutningsgrundlag.

Et andet eksempel er den dagrenovation, som vi brænder i dag. Der er potentiale i at sortere affaldet bedre, så mere af det kan genanvendes.

Den organiske del af affaldet kan eksempelvis behandles på biogasanlæg, så energien bliver udnyttet, og plantenæringsstofferne kan udnyttes som gødning på markerne.

På den måde kan vi undgå et stort spild af ressourcer og forbedre vores klimaregnskab samtidigt.

Energien og affaldet

Klimaudfordringen er til at tage og føle på. Vi skal lægge vores forbrugs- og produktionsmønstre radikalt om, så vi bruger mindre energi. Og teknologi skal forbedre den måde, energien produceres på.

Affald bidrager til energiproduktion i dag sammen med bl.a. kul og naturgas, men det kræver nytænkning at omlægge energiproduktionen – også i affaldsbranchen.

Det er ikke kun et spørgsmål om, hvor meget affald vi kan brænde. Det kan faktisk være en klimamæssig fordel, at genanvende affaldet, også selvom det indeholder biomasse.

Mange livscyklusvurderinger dokumenterer, at genanvendelse af glas, papir og metaller sparer CO₂. Endelig peger undersøgelser på, at plast bliver en større og større del af vores affald.

For at være åbne for nytænkning, er det vigtigt, at vi sørger for en intelligent tilpasning af forbrændingskapaciteten. Der er ingen, der kan være interesseret i en teknologisk lock-in i form af for mange dyre forbrændingsanlæg.

Det vil forhindre innovationen i affaldsbehandlingen, alene fordi anlæggene står der og skal fyldes op med affald.

Miljø og sundhed

Her til slut vil jeg gerne runde to meget vigtige emner: sammenhængen mellem affald og miljø, og affald og sundhed.

I Danmark genanvender vi det meste bygge- og anlægsaffald. Men der er to store udfordringer, som er vigtige at gribe:

Vi skal gøre mere for at undgå farlige stoffer som PCB i det affald, der genanvendes. Det drejer sig både om miljø og sundhed.

Vi skal være bedre til at sørge for, at produkter, som genanvendes, har så høj en kvalitet, at bygherrerne efterspørger dem. Vi skal med andre ord arbejde for at mindske downcycling af bygge- og anlægsaffaldet.

Afslutning

Nu har jeg været rundt om forskellige vinkler på affaldspolitikken. De vigtigste budskaber fra mig til jer er:

Vi skal udnytte ressourcerne – der skal være ressourcer nok til alle på kloden.

Vi skal passe på klimaet – genanvendelse af affald er typisk bedre end anden behandling.

Vi skal beskytte miljø og sundhed – vi må ikke sprede farlige stoffer, når vi genanvender affaldet.

Det vigtigste er altså at forebygge, at der overhovedet opstår affald, og at genanvende så meget som muligt af det affald, der opstår.

Lad os i fællesskab bidrage til Danmarks løsninger på både den økonomiske og ressourcemæssige krise med visionen om at stile mod (næsten) fuld ressourceudnyttelse i 2020.

Kilde

Manuskript tilsendt fra taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Politisk tale, Socialistisk Folkeparti

Relateret

Ida Aukens tale ved konferencen om nanoteknologi og sundhed
18. november 2011

Ida Aukens tale på Kemiens Dag
16. november 2011

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/tale-ved-dakofas-konference-om-ressource-effektivitet-og-oeget-genanvendelse>